

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEMEZLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no: 14749/06

Güner ERAYMAN / Türkiye

Başkan,

Julia Laffranque,

Hâkimler,

Ivana Jelić,

Arnfinn Bårdsen,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 11 Haziran 2019 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

24 Mart 2006 tarihinde yapılan yukarıdaki başvuruyu göz önüne alarak,
29 Mayıs 2018 tarihli başvuruyu kayıttan düşürme kararını göz önüne alarak,

2 Ekim 2018 tarihli başvuruyu tekrar kayda alma kararını göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Başvuran Güner Erayman 1969 doğumlu bir Türk vatandaşı olup 1 Haziran 2017 tarihinde vefat etmiştir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup; Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranın vefatından sonra Mahkeme, mirasçılarının davayı takip etmek için hiçbir talepte bulunmaması nedeniyle, 29 Mayıs 2018 tarihinde Sözleşme’nin 37 § 1 (c) maddesi uyarınca başvuruyu kayıttan düşürmeye karar vermiştir.

4. Başvuranın iki oğlu, Ali Yeşil ve Gökhan Yeşil, 12 Temmuz 2018 tarihli bir yazıyla, Mahkeme’den başvuruyu tekrar kayda almasını talep etmiştir. Başvuranın iki oğlu, ayrıca, Mahkeme’yi, başvuran yerine davayı sürdürmek istedikleri konusunda bilgilendirmiştir.

5. Mahkeme, 2 Ekim 2018 tarihli bir kararla, Sözleşme’nin 37 § 2 maddesi uyarınca başvuruyu tekrar kayda almaya karar vermiştir.

6. Pratik nedenlerden dolayı, artık iki oğlu başvuran olarak kabul edilmesine rağmen bu kararda Erayman “başvuran” olarak anılmaya devam edecektir (bk. *Dalban/Romanya* [BD], no. 28114/95, § 1, AİHM 1999 VI, ve *Çakar/Türkiye*, no. 42741/98, § 2, 23 Ekim 2003).

OLAYLAR

A. Davanın Koşulları

7. Dava konusu olaylar, taraflar tarafından ileri sürüldüğü şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

8. Başvuran ve eşi 1993 tarihinde boşanmıştır. Başvurana iki çocuğunun velayeti verilmiş ve babanın çocuklarına aylık nafaka ödemesine hükmedilmiştir.

9. Başvuran, 26 Mart 2003 tarihinde, çocukları için hükmedilen nafakanın artırılması talebiyle Kırklareli Asliye Hukuk Mahkemesine (“hukuk mahkemesi”) dava açmıştır.

10. İlgili hukuk mahkemesi, 29 Nisan 2004 tarihinde, başvuranın talebini kabul etmiş ve babanın iki çocuğunun aylık nafakası olarak başvurana 145 Türk lirası (TL) (söz konusu zamanda yaklaşık 84 avro) ödenmesine hükmetmiştir. Söz konusu karar 8 Haziran 2004 tarihinde kesinleşmiştir.

11. Başvuran, Haziran 2004 ve Eylül 2009 tarihleri arasında, hukuk mahkemesi tarafından hükmedilen nafakayı almak amacıyla borçlu baba

aleyhine birkaç defa icra takibatı başlatmıştır. Borçlu, söz konusu icra takiplerinin sonunda, İcra ve İflas Kanunu'nun 344. maddesi uyarınca, nafakayı ödemediği gerekçesiyle birkaç kez mahkum olmuştur (bk., aşağıda 19. paragraf).

12. Bu süre içerisinde, 6 Haziran 2005 tarihinde, bir icra memuru, başvuranın talebi üzerine, borçlu tarafından yönetilen kafeye hacze gitmiştir. İcra memuru, aynı tarihte, belirli eşyalara haciz kararı uygulamış ve başvuranın rızasıyla söz konusu eşyaları yediemin olarak borçluya bırakmış ve kendisine yedieminlik görevini yerine getirme konusundaki cezai ve hukuki sorumlulukları hatırlatmıştır.

13. Kırklareli İcra Ceza Mahkemesi, 27 Aralık 2005 tarihinde, babanın Haziran 2004 ila 12 Ekim 2005 tarihleri arasındaki ödenmemiş borcunun 3.771 TL olduğunu kaydetmiştir.

14. Kırklareli Sulh Ceza Mahkemesi, 11 Nisan 2007 tarihinde, borçlunun, hakkında haciz kararı uygulanan malları elden çıkardığı gerekçesiyle Ceza Kanunu'nun 289. maddesi uyarınca yedieminlik görevini kötüye kullanmasından dolayı borçluyu bir ay yedi gün hapis cezası karşılığı 740 TL para cezasına çarptırmıştır.

15. Başvuran, 8 Eylül 2009 tarihinde, hükmedilen nafaka miktarlarının ödenmemesinden şikâyetçi olarak Kırklareli İcra Ceza Mahkemesine("icra ceza mahkemesi") yeni bir dilekçe sunmuştur.

16. Borçlu, 19 Ocak 2010 tarihinde, icra ceza mahkemesi önünde, ödemeyi tam olarak yapmak için mali imkânlarının yetersiz olmasından dolayı nafaka borcunu 200 TL taksitler halinde ödemiş olduğunu ileri sürmüştür..

17. İcra ceza mahkemesi, aynı tarihte, borçlunun 2.970 TL (söz konusu zamanda yaklaşık 1.420 avro) ödenmemiş borcu olduğuna karar vererek nafaka borcunu ödememesinden dolayı borçluyu üç ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. İcra ceza mahkemesi, ayrıca, ödenmemiş miktarın ödenmesi durumunda cezanın kaldırılacağını kaydetmiştir.

18. Başvuran, 21 Şubat 2010 tarihli yazıyla, Yazı İşleri Müdürlüğünü, borçlunun 2.970 TL tutarında ödeme yaptığı ve sonuç olarak cezasının kaldırıldığı konusunda bilgilendirmiştir.

B. İlgili İç Hukuk

19. İcra ve İflas Kanunu'nun 344. maddesi, mahkeme tarafından hükmedilen nafakayı ödememiş olan bir borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilebileceğini öngörmektedir. Cezanın infaz edildiği sırada ödeme yapıldığı takdirde, borçlu tahliye edilecektir.

ŞİKÂYET

20. Başvuran, Sözleşme'nin hiçbir maddesine dayanmaksızın, eski eşinin çocukları için nafaka ödemesine hükmeden hukuk mahkemesi kararının icra edilmemesinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran, ayrıca, icra ceza mahkemesinin ödenmemiş miktarın hesaplanmasında bir hata yaptığını, zira borçlunun başvurana 19 Ocak 2010 tarihli kararında belirtilen miktardan daha fazla borcu olduğunu iddia etmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. İlk itiraz hakkında

21. Hükümet, Sözleşme'nin 37 § 2 maddesi ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 43 § 5 maddesi uyarınca hiçbir haklı veya istisnai durumun söz konusu olmadığını dikkate alarak, Mahkeme'nin 2 Ekim 2018 tarihli, başvuruyu tekrar kayda alma kararına (bk. yukarıda 5. paragraf) itiraz etmiştir.

22. Mahkeme, koşulların bu tür bir süreci haklı kıldığı kanısına vardığı takdirde davayı her an tekrar kayda almaya karar verebileceğini kaydetmektedir (Sözleşme'nin 37 § 2 maddesi ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 43 § 5 maddesi). Hükümetin Mahkeme'nin 2 Ekim 2018 tarihli kararına katılmaması konusunda, Mahkeme, Hükümetin görüşlerinde meselenin yeniden değerlendirilmesini gerektirecek nitelikte

hiçbir unsur görmemektedir (*Aleksentseva ve Diğerleri/Rusya*, no. 75025/01 ve 18 diğer karar, § 15, 17 Ocak 2008).

B. Sözleşme'nin 6 § 1 Maddesi ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi Kapsamındaki Şikâyet

23. Başvuran, eski eşinin çocukları için nafaka ödemesine hükmeden hukuk mahkemesi kararının icra edilmemesinden şikâyetçi olmuştur. Başvuran, ayrıca, 21 Şubat 2010 tarihli yazıyla, borçlunun kendisine icra ceza mahkemesinin 19 Ocak 2010 tarihli kararında belirtilen miktardan daha fazla borcu olması sebebiyle icra ceza mahkemesinin ödenmemiş miktarın hesaplanmasında bir hata yapmış olduğunu iddia etmiştir.

24. Hükümet, başvuranın, borçlu tarafından ödenmesi gereken miktarı tahsil ettiğini ve kendisinin kullanabileceği hukuk yollarının etkin olduğunu belirtmiştir.

25. Mahkeme, söz konusu şikâyetin, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatindedir (bk., diğerlerinin arasında, *Güler ve Kekeç/Türkiye*, no. 33994/06 ve 36271/06, §§ 20-28, 7 Haziran 2011).

26. Mahkeme, özel hukuk kişileri aleyhine verilen nihai mahkeme kararının icra edilmesi konusunda, Devletin, genel bir kural olarak, özel hukuk kişilerinin borçlarına karşı doğrudan sorumlu olmadığını hatırlatmaktadır. Devletin 6. madde ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki yükümlülükleri, örneğin icra takipleri veya iflas usulleri yoluyla ilgili mahkeme kararlarının icrasında alacaklıya gerekli yardımı sağlamakla sınırlıdır (bk., *Marinković/Sırbistan*, no. 5353/11, § 38, 22 Ekim 2013, ve bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*) *Kotov/Rusya*[BD], no. 54522/00, § 90, 3 Nisan 2012). Bu doğrultuda, bir başvuranın özel kişiler aleyhine olan bir kararın icra edilmemesi hakkında şikâyette bulunması durumunda, Mahkeme'nin görevi, yetkililer tarafından uygulanan önlemlerin uygun ve yeterli olup olmadığını ve kararın icrasında alacaklıya yardım etmek amacıyla

yetkililerin özenli bir şekilde hareket edip etmediklerini incelemektir (*Anokhin/Rusya* (k.k.), no.25867/02 ve *Fociac/Romanya*, no. 2577/02, § 70, 3 Şubat 2005).

27. Somut davaya bakıldığında, Mahkeme, başvuranın hukuk mahkemesi tarafından hükmedilen tazminatı almak amacıyla birkaç defa icra takibi başlatabildiğini gözlemlemektedir. Borçlu, söz konusu yargılamaların sonunda, İcra ve İflas Kanunu'nun 344. maddesi uyarınca, nafakayı ödemediği gerekçesiyle birkaç kez mahkum olmuştur (bk., aşağıda 19. paragraf). Mahkeme, ayrıca, borçlunun, icra ceza mahkemesi önünde, ödemeyi tam olarak yapmak için mali imkânlarının yetersiz olmasından dolayı nafaka borcunu aylık taksitler halinde ödemiş olduğunu ileri sürdüğünü kaydetmektedir. Mahkeme, bu bakımdan, borçlunun yoksul olmasından dolayı bir kararın icra edilmemesinin, yerel makamlara, icra işlemine başlama konusunda hata veya gecikme atfedilmediği sürece ve ölçüde, Devlet aleyhinde kullanılamayacağını hatırlatmaktadır (*Vrtar/Hırvatistan*, no. 39380/13, § 96,7 Ocak 2016).

28. Bununla beraber, Mahkeme, borçlunun belirli mallarına kendisi tarafından yönetilen kafede haciz konulması kararının verildiğini kaydetmektedir. Ancak, borçlu, yediemin olarak kendisine bırakılan söz konusu malları elden çıkarmış ve sonuç olarak, Ceza Kanunu'nun 289. maddesi uyarınca yedieminlik görevini kötüye kullanmaktan hüküm giymiştir. Mahkeme, malların borçluya başvuranın rızasıyla bırakılması sebebiyle yerel makamların borçlunun söz konusu eyleminden sorumlu tutulamayacağı kanaatindedir (bk., yukarıda 12. paragraf).

29. Mahkeme, ayrıca, borçlunun, gecikmeli de olsa borcunun kalan miktarını ödediğini kaydetmektedir. Yukarıdaki mülahazalar dikkate alındığında, Mahkeme, söz konusu gecikmenin, yerel makamlardan ziyade borçlunun imkânlarına ve eylemlerine atfedilebilir olduğu kanaatindedir.

30. Başvuranın icra ceza mahkemesinin 19 Ocak 2010 tarihli kararında ödenmemiş miktarın hesaplanmasında hata yaptığına dair iddiası konusunda Mahkeme, söz konusu iddianın, herhangi bir somut delille desteklenmediğini kaydetmektedir. 27 Aralık 2005 tarihli kararda belirtilen miktarın, 19 Ocak 2010 tarihli kararda belirtilen miktardan daha

yüksek olduğu doğru olmakla birlikte, Mahkeme, aksine bir kanıtın olmaması halinde, bunun sebebinin 19 Ocak 2010 tarihinden önce borçlu tarafından ödenen taksitler olduğunu kabul etmeye hazırdır (bk., yukarıda 16. paragraf).

31. Yukarıdaki hususlar göz önünde alındığında, hukuk mahkemesinin kararını icra etmek için yerel makamlar tarafından uygulanan önlemlerin uygun veya yeterli olmadığına veya icradaki gecikmenin davalı Devlete atfedilebilir olduğuna dair herhangi bir gösterge bulunmamaktadır.

32. Dolayısıyla, başvuru açıkça dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35 řř 3 (a) ve 4 maddeleri uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliđiyle,

Bařvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 4 Temmuz 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan

